

Nomenclàtor toponímic de les Illes Balears

El *Nomenclàtor toponímic de les Illes Balears* és un projecte que inicià el professor Joan Miralles i Monserrat l'any 1999, vinculat des del primer moment al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears, i després a l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), a partir de 2014, i que consisteix en l'aplec i presentació d'una llista, extensíssima, però sens dubte encara no exhaustiva, dels topònims actuals no urbans de les Illes Balears. A partir de 2003 s'hi afegí Xavier Gomila per Menorca i el 2004 Enric Ribes per Eivissa i Formentera.

El projecte s'ha duit a terme a partir de fonts escrites i de fonts orals. Pel que fa a les fonts escrites s'ha duit a terme el buidatge i anàlisi de cinc grans fonts publicades: la *Gran Enciclopèdia de Mallorca*, amb el mapa corresponent (1988-99), el *Corpus de Toponímia de Mallorca*, de Josep Mascaró Pasarius (1962-67), amb el seu *Mapa General de Mallorca, Les Illes Balears, poble a poble*, editada pel Consorci per al Foment de la Llengua Catalana i la Projectió Exterior de la Cultura de les Illes Balears (COFUC, 2007), el *Nomenclàtor de la toponímia major de les Illes Balears*, publicat també pel COFUC el 2007 i el *Mapa Topogràfic de Mallorca*, a escala 1:5000 (1990-1996).

Pel que fa a les fonts orals, a Mallorca començarem les tasques de treball de camp el 2009 i han continuat fins avui. El nombre d'informants per a totes les Illes Balears és de 547 persones, 303 de les quals són de Mallorca. Només en aquesta illa s'han fet 240 sessions de treball amb una mitjana de dues a tres hores cada sessió.

Una vegada preparades les llistes procedents de les fonts escrites citades es verificà en el treball de camp amb els informadors si aquests topònims encara eren vius i si eren correctes. D'altra banda, es va ampliar també l'aplec de topònims a partir de la informació que donaven els informants. Després es duïen les llistes per a la seva aprovació a la Comissió Tècnica d'Assessorament Lingüístic (CTAL), comissió delegada del Departament de Filologia Catalana i Lingüística General, encarregada de dur a terme els dictàmens d'assessorament lingüístic, peticions que arribaven a través del Servei Lingüístic de la UIB. La CTAL ha estat integrada per representants del Departament esmentat de la UIB, al costat de membres de la Secció Filològica de l'IEC, del Servei Lingüístic i d'un membre especialista en onomàstica.

En definitiva, des de principis dels anys vuitanta del segle passat, el Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la UIB ha duit a terme la tasca d'assessorament sobre temes relacionats amb la llengua catalana, i des de la creació de la CTAL aquest organisme ha actuat, per utilitzar un símil jurídic, com un tribunal de segona instància. Quan una petició d'assessorament arriba a la UIB passa primer pel Servei Lingüístic, que fa les notes informatives pertinents. Si la petició és sobre terminologia passa al Gabinet de Terminologia i si és sobre Onomàstica passa al Gabinet d'Onomàstica i, si cal fer-ne dictamen, es deriva cap a la CTAL. Ara bé, a part de les tasques d'assessorament la CTAL ha emparat científicament, des dels inicis de

la creació de la institució a finals dels anys noranta, el projecte del NOTIB.

Per a dur a terme la tasca de normativització dels topònims s'ha tengut en compte de manera especial el document sobre *Transcripció i normativització toponímica*, elaborat i aprovat inicialment per la CTAL i després aprovat per la Secció Filològica en diverses sessions, la darrera de les quals l'1 de juliol de 2016.

A part dels tres coautors del projecte, Joan Miralles, director del NOTIB, i Xavier Gomila, per Menorca, i Enric Ribes, per les Pitiüses, hi ha els altres membres de la CTAL: Isidor Marí, Nicolau Dols, Cosme Aguiló, Aina Moll, Lali Fons i les persones becàries i/o col·laboradores del projecte: Antònia Maura, Bàrbara Barceló, Bartomeu Mascaró, Llorenç Carrió, Maria del Camí Dols, Neus Sánchez, Laura Sastre, Maria Antònia Cifre, Ariadna Olives, Jordi Amengual, Carles Canals, Josep Ramon Santiago, Xisca Latorre. Mereix menció a part la col·laboració d'Honorat Jaume i Font, des de 2009 al 2013, per la seva tasca en la informatització dels materials.

En aquests moments el Nomenclàtor s'aproxima a la xifra de 50.000 topònims no urbans actualment vius encara. Com a aspectes especialment innovadors del projecte, a més de les llistes toponímiques pròpiament dites, l'usuari podrà consultar al web de l'IEC un cercador de mots, i una mostra de georeferenciació del topònim i de l'enregistrament del topònim en qüestió, a més de la classificació del topònim pel fenomen lingüístic que el caracteritza.